

IZ KOALICIJE ZA POVRATAK - SR NJEMAČKA

Projekat od 1,7 miliona DM

Kako će biti pomognut povratak 160 samohranih majki i njihove djece • Nezadovoljstvo Sadije Klepo
• Koliko Bosanaca u SR Njemačkoj čeka na odlazak u treće zemlje

(Specijalno za
Oslobođenje)

MINHEN - Upozorenjem da njemački plan za povratak bh. izbjeglica nije baziran na dobrovoljnom povratku, nego na istjerivanju, početkom aprila, prošle godine na naslovne stranice novina dospjela je **Sadija Klepo**, koordinator Koalicije za povratak u SR Njemačkoj. Bio je to rijedak slučaj javnog istupa protiv načina povratka bh. izbjeglica iz SR Njemačke, uz pominjanje prava prognanika, posebno onih kojima su u domovini sve uzeli, koji je dosta uticao da američka vlada, preko svoje ambasade upozori njemačku vladu na pažljiviji odnos prema bh. prognanicima.

Mada je u realizatorima programa povratka bh. izbjeglica iz SR Njemačke Koalicije za povratak imala velikog surpartnika, njeni stavovi su se uvažavali. Adekvatan rad, cjelokupno sagledavanje problema prognanika i ukazivanje na probleme povratka, sigurno su uticali da Koalicija za povratak u SR Njemačkoj nedavno dobije podršku i sredstva za projekat pomoći samohranim majkama od EZ. O odobrenom projektu, vrijednom milion i 700 hiljada maraka i problemima preostalih bh. izbjeglica u SR Njemačkoj, razgovarali smo sa Sadijom Klepo, koordinatorom Koalicije za povratak u ovoj zemlji.

Sadija Klepo: svaku marku korisno utrošiti

Gorka pobjeda

- Prošla godina je bila proglašena godinom povratka, kaže Sadija Klepo. - Mi smo još u aprilu te godine rekli da ta godina neće biti godina dobrovoljnog povratka u domovinu, nego da će to biti godina progona. Kada je riječ o bh. izbjeglicama u Njemačkoj, prošla godina je bila vrlo teška, neprijatna godina. Dešavale su se velike traume, prave drame bh. izbjeglica. Bili smo svakodnevni svjedoci kako su ljudi sa malom djecom i bez očeva, muževa i ikakve pomoći morali da se vrate u nepoznato.

U Njemačkoj su ostali samo najteži slučajevi. U većini slučajeva ljudi sa prostora Republike Srpske još dugo neće moći da

se vrate na svoje. Kao Koalicija pokušavali smo da ukažemo na probleme izbjeglih Bosanaca i pomognemo. Naša borba bila je neravnomjerna. Suprotne stavove od naših imala je bivša njemačka i naša vlast. Pokušavali smo pomoći na dva načina. Politički, pritiscima, peticijama, konferencijama za štampu i konkretno, pomaganjem onima koji su morali da se vrate.

Ta pomoć je bila od transporta do razne papirologije koju su izbjeglice morale obaviti. Naši biro u prošloj godini nisu imali radnog vremena. Radili smo danonoćno. I pored svega, lično sam nezadovoljna. Nezadovoljna sam jer je veliki broj izbjeglica morao napustiti Njemačku i otići u novu neizvjesnost.

To je moj lični neuspjeh, a smatram i neuspjeh Koalicije. Ljudi su protjerani. Nismo uspjeli da ih zadržimo dok svaki od njih ne dobije individualnu pomoć. Istovremeno, sretna što ću između ove dvije prelomne godine za bh. izbjeglice u Njemačkoj moći da učinimo više. Naime, upravo nam je odobren projekat pomoći samohranim majkama koje se kao izbjeglice nalaze u SR Njemačkoj. Dobijanje tog projekta je naša gorka pobjeda. Dokaz da smo bili u pravu.

Pomoć samohranim majkama

• **Hoćete li ukratko predstaviti projekat pomoći pri povratku samohranim majkama?**

- Radi se o projektu pomoći povratka prognanim Bosankama i njihovoj djeci. Projekat podrazumijeva pomoć pri organizovanju povratka prognanih žena koje su ostale bez muževa i njihove djece, pomoć pri smještaju u BiH i pronalaženju egzistencije za život u BiH. Projekat će obuhvatiti 160 porodica, oko 600 osoba, a za njega je odobreno milion i 700 hiljada maraka. Nastojaćemo da svaku marku utrošimo da se tim ljudima zaista pomogne. Na prijedlog gospođe Berens iz Biroa gospodina Hansa Kosić, naš partner u realizaciji ovog projekta je AWO Hamburg, a u projekat je uključeno još nekoliko profesionalnih humanitarnih organizacija iz SR

Njemačke, poput Karitasa iz Minhena. Većina žena kojima ćemo pomoći izgubila je muževa u ratu. Mahom su to traumatizirane osobe, a ima slučajeva i da su djeca tih porodica drogeraši. Ovaj projekat je jako zanimljiv. Prvi put je novac od EZ dobila jedna čista izbjeglička organizacija.

• **Prema vašim podacima, koliko ima samohranih majki, prognanica u Njemačkoj?**

- Jako puno. U Hagenu, Berlinu, Hamburgu i Minhenu već nam se javilo duplo više žena nego što obuhvata naš projekat. Te žene su svakodnevno izložene pritisku da napuste Njemačku. Žalosna je pomoć i briga koja se tim ženama i njihovoj djeci pruža.

• **Koliko se još bh. izbjeglica nalazi u SR Njemačkoj?**

- Prema zvaničnim njemačkim izvorima ima ih između 80 i 100 hiljada. Od toga broja, njih više od 20 hiljada čeka odlazak za SAD i treće zemlje. To je ono što me najviše boli. Bosanci žele i treba da se vrate u svoju zemlju. To im treba omogućiti.

• **Kakav je status članova Koalicije za povratak i ljudi koji rade na odobrenom projektu?**

- Izbjeglički. Mislim da je to i dobro. Samo izbjeglica može razumjeti šta muči prognanu Bosanku iz Srebrenice koja je u ratu izgubila muža, koja brine o maloljetnoj djeci, a ne zna gdje će biti sutra.

Haris HALILOVIĆ

KRENULO JE

Bosna trguje sa Švedskom

Nakon komunikacijskih i prevoznih veza uspostavlja se sada i trgovinska saradnja između Bosne i Švedske

MALME - Od godine povratka u 1998. ne bi baš nešto, ali u ovoj godini mnogi Bosanci i Hercegovci, bar u Švedskoj, čekajući bolje uslove za konačan povratak nisu sjedili prekrivenih ruku, već su počeli sa značajnijim angažmanom u ovoj zemlji. Brojni su primjeri uspješnih nastupa i rada naših ljudi koji i pored ovdašnjih teškoća i velike nezaposlenosti lagano krče put na berzi rada.

Naravno, do izražaja dolazi snalažljivost i visprenost naših ljudi koji i sami ulaze u poslovne avanture i poduzetništvo. Krenulo se sa prvim prevoznim organizacijama (*Bosna ekspres*) koje su pomagale našim ljudima da lakše i brže posjećuju Bosnu, ali i prilikom povratka pri prevo-

zu pukućstva i ostalih stvari koje su ljudi stekli za vrijeme privremenog boravka. Na desetine ovakvih agencija sada nude usluge i utrkuju se u snižavanju cijena i povećanju kvaliteta svojih usluga. U ove zimske dane povratna cijena autobuske karte od Švedske do BiH je često samo 1.000 kruna (oko 200 DM), a ljeti ona bude oko 1.500 kruna (300 DM).

Upravo ovih dana dolazi do izražaja i početak onih oblika saradnje od kojih će samo Bosna imati i te kako koristi, a to je uspostavljanje trgovinskih tokova i poslovne saradnje između ove dvije zemlje. Zahvaljujući našim izbjeglicama koji sada borave u Švedskoj počinje se i o ovome više razmišljati i raditi. Iako bh. pri-

vrada nije u punom zamahu, već se stvaraju određeni preduslovi kada do toga dođe, bezbroj ideja ima, ali i konkretnih pomaka. Nedavno je i naš novi ambasador u Švedskoj dr. **Hasan Dervišbegović** u prvom susretu sa našim ljudima u Malmeu imao prilike porazgovarati sa nekolicinom ljudi čije ideje uskoro treba da se pretvore u stvarnost. Uz razumijevanje i neke sugestije dao im je punu podršku u nastavku rada. Da se ne bi izgubilo na tempu i vremenu sada neki počinju već sa uvozom bh. proizvoda koji su trenutno dostupni tržištu.

Prvo se krenulo sa prehrambenim proizvodima i oni se već polako uvlače u švedske prodavnice. Radna organizacija *TH Export & Import AB* iz Vestero-

sa, čiji su predstavnici **Faruk Muhić, Hasan Tajić i Mustafa Džindo**, uvezli su prve količine robe iz BiH. To su prehrambeni artikli od konditorskih proizvoda do džemova, kikirikija, kiselih krastavaca, kafe i pudinga. Radne organizacije sa kojima je uspostavljena početna saradnja su: *Klas* i *Zora* iz Sarajeva, *Vega Fruit* iz Gračanice i *Vispak* iz Visokog. Naravno, ovi ljudi su sretni što mogu i na ovaj način pomoći svojoj zemlji, ali ističu da nailaze i na poteškoće. U Bosni proizvođači često traže plaćanje unaprijed što ovdje nije slučaj, a određenih poteškoća imaju i na hrvatskim granicama, jer se ova roba bespotrebno zadržava, a carinici nerijetko pitaju zašto ne uvoze robu iz Hrvatske. Ipak, uz

Malme

odlučnost i veliku želju naših ljudi da rade, ali time i pomognu razvoju naše domovine, biće sigurno još brojnih primjera na uspostavi ne samo trgovinskih, već i ostalih poslovnih veza i saradnje između Bosne i Švedske. I to zahvaljujući našim prognanicima.

M. PERVIŽOVIĆ